ЗАСТАВА излази редовно: средом, петком недељом, на целом табаку, а и уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф.
на по године . . . . . 7 „
на четврт године . . . . . 3 „ 50 н
на један месец . . . . . 1 „ 20 „
За Србију:
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 нов. у трговини Љ. Стефановића и у књижари браће М. Поповића.

БРОЈ 167. У НОВОМЕ САДУ, У УТОРАК 2. (14.) НОВЕМБРА 1876. ГОДИНА XI.

НОВИ САД 1. новембра.

При банкету код лорда-мајора држао је Дизрајели, сад лорд Биконсфјелд названи, политичну беседу, у којој је изјавио, да је први владин задатак, да се одржи европски мир, а тај ће се најбоље моћи одржати, ако се буду строго одржали уговори. Париски уговор, рече говорник, није никако застарио, јер је 1871 године свечано на темељу самосталности и интегритета Турске обновљен; прошле године очевидно нас је то начело руководило при прихвату Андрашијеве ноте и одбацивању берлинске споменице; ми смо такође одбацили предлог за поседнуће Босне и Херцеговине Аустријом, Бугарске Русијом, као и одашиљање заједничке европске флоте у Цариград, јер сматрасмо у томе повреду интегритета Турске. Други је задатак Енглеске, да се поправи стање хришћана; Енглеска је одступила од преговарања, кад су разне велесиле одбиле петомесечно примирје, које је порта нудила, али непосредно при успостави садањег примирја Енглеска је узела иницијативу за конференцију, на коју су обећале све силе да ће учествовати; сви државници мисле, да ће мир, који се има на конференцији утврдити, јамства имати у одржању постојећих уговора, и с обзиром, да се интегритет Турске постићи може само, ако становништво живи под владом, која се брине за његово благостање. Дизрајели се нада, да би се ти резултати могли без рата постићи, али ако би се рат породио, то је Енглеска на тај спремнија од свију земаља; Енглеска ће само за праведну ствар ратовати, али кад једном одпочне, то неће турити мача у корице пре, док справедљивости небуде за доста учињено.

У Италији су обављени нови избори за парламенат. Огромна већина новог парламента припада садањој влади која се назива напредњачком и народном, која у унутарњој политици иде за тим, да се право народно проширује у свима уставним институцијама, а која у спољашњој политици тежи за солидарности талијанског народа са осталим европским народима. Стара консортерија тражила је свезе и наслона код европских кабинета, влада Депретиса тражи свега тог код европских народа. Конзервативна странка хтела је при овим изборима да свакојако подметне ногу владиној странци, истакла је због тог и политику анексије јужне Тиролске, али је покрај свег тог грдно пропала. Од ове прогресистичне странке, која је сад на челу Италије зазиру туркољуби.

Синод се у Карловцима искупио, али се нечује ништа за сад о раду првосвештеника српских. Осим призивања св. духа и предходне седнице у петак, до данас није још никако састанка другог било.

Српски рат против Турске.

(В.) Цетиње 22. окт. Како сам вам био писао у првом писму да је смер био изненадно рушити у Подгорицу, исту огњу предати и војску Дервиш пашину, која је мал не сва била око Спужа и Већег Брда, опколити која би после морала се или капитулирати или скапати јер би са свим прекинут јој био сваки саобраћај са Турском, а толики свјет једва би 5 дана могао преранит се с онијем у Спужу и осталим фортицама. Да би пак извјесно сигуран успјех био нужно је било Везиров мост огњу дати који свезу подржава с Подгорицом и онда је цела турска војска у брда роб, а она у Подгорици остављена својој судбини била би огњу и јатагану на милост и немилост предата.

У очи саме предаје Медуна дође овде глас да је Везиров мост динамитом разрушен. Глас овај који још не бијаше потврђен, као муња кроз све Цетиње севну и на лицу сваког читаш неописано весеље које са зебњом бијаше смијешано а запитивању не бијаше краја је ли истина да је мост срушен? свак питаше, јер последице свак познаваше што би после тога морало бити. Но кад телеграм од г. Божа дође да није успјето до сутрадашњег гласа о Медуну свак као да бијаше поражен тако изгледаше. Глас о Медуну баци у заборавност јучерашњу невеселост, неописана радост обузе цјело становништво Цетиња, весељу краја не бијаше, то веселље пратило нас је до доласка турске војске, коју с нестрпљењем чекасмо да је видимо. Њихов долазак на ново ојача узбуђено Цетиње весељу, све поврви да њихов долазак прати који бијаше торжествен, а међу свијетом који бијаше повро да дочека госте видило се мноштво рањени који се на својим штакама једва држати могли од болова својих рана, али узбуђеност весеља доведе их из болница на овај весели дочек који им бијаше најбољи мелем њиховим ранама, који им јемогао и један доктор дати. Опште мнење бијаше код њих: „Бог покој дао нашим рођацима и нашој браћи сада их лако прегорети можемо кад ни бог даде да ово нашим очима видити можемо.“ Њихово спуштање уз границу у поље цетињско даваше праву слику торжественог веселља тога дана. На четири коња најпрво указаже се 4 човјека, ближи долазак каза им имена то бијаху бригадир Јоле Пилетић, бимбаш и Колаз заповедници града Медуна и Вуко Поповић Куч професор богосл. цетињске, који заступаше в. Марка Миљанова. Одма за њима иђаше чета перјаника на челу им капетани Шпиро Матановић и Перо сердар Петровић међу којма бијаху два млада брата Руса Анинкови који су у последњој битци на Мљат храбро учествовали. За њима око 30 кучки соколова, сваки од њих носаше у руци турски пљен, заставе, које су у бојевима на Куче Црногорци и они узели па овом приликом г. Божо само њих именова да триумфално уђу у варош Цетиње с барјацима у руци, што заиста и бијаше триумф.

После ових иђаше чета (од целог батаљона који је Турке па Цетиње довео) црмнички соколова на челу им командир Раде Пламенац за овим официри турски а за њима низам упарађен измјешан са осталим четама батаљона црнимничког. Од врху границе док се у поље цетињско сиђе има четврт уре за све то време пуцању пратећих војника небијаше краја а пјесме измјешане црногорске кучке и саме турске увеличаваху овај призор. Наступајуће посматраше св. кнез са цјелом свјетлом породицом и осталом отмјеном господом из пред свога двора куда је дефилирао овај нови гост. Пред самим малим дворцем дочекао је госте и турски алај-барјак вучји-долски кога у јуначкој мишици носаше Иво Пејовић телохранитељ Њ. Св. (и виђена личност природом украшена ретком лепотом и развијеном снагом) на проласку Турака крену Њ. Св. са св. породицом и упарађеном свитом у цркву на благодарственије ђе је митрополит с „тебе бога хвалим“ увеличао величанственост ову. По свршетку службе Њ. Св. прегледала је војнике турске и питао их је по ђе којег од њих с којим се свршила свечаност.

Сад пак да се вратимо к Везирову мосту, како је ствар текла. По наредби г. Боже, справљен је био један фишек динамиде, тежине 20—30 ока, ког Немац Хатор у друштву пиперски соколића ноћно принесу до под саму кулу турску, у којој стража турска дневно ноћно мотри да овај знаменито јаки мост неби страдао. Но почем на истом су мосту двије куле, једна од стране Подгорице, а друга од Малог брда, то су наши с динамитом под прву кулу ноћно се привукли, динамид под самим стубом моста запалили, који је са таквом силом одјек дао, да су Турци истог часа с Мљата и Високице ноћно стали бјежати, остављајући лешине својих, муницију и чадоре. Наши их гонише, али изненадно бјегство њихово спасло им је живот да мал сви га ту не оставе. Одјек динамида допринесе ипак те користи, што сва сила турска налазећа се у Спужу и Већем брду, пређе мост и заузе позиције обранбено око моста, Подгорице, а нека одјељења посла да мотре да му се свеза с комуникацијом коју има са Скадром непрекине. И тако данас скучен изгледа побједоносни турски син Дервиш паша, који неби кадар ни су 60 баталиона противу наши 15 ниједне битке одржати, а камоли офензивно ступати према горостасном Цетињу. По гласовима из Скадра, што их је добио конзул француски, вели се, да је мост с краја на крај по средини прскао (цикнуо) али био не био, мјесто да би ми морали новог на том мјесту градити постоји он исти, који и с оправком може нам служити, јер он мора наш бити.

Заробљеници турски из Медуна, Вучијег дола, Куча и других мјеста пуштати су ономад на слободу и одпраћени преко Жабљака у Подгорицу. Изузимајући њихове официре и више часнике којих има око 15 још овђе.

Примирје од 2 мјесеца отпочиње код нас, а сњег и хладно вријеме дало му је потврду.

Прије 4 дана варош Подгорица је страдала од наших топова који су с Медуна узети. Све становништво бјежало је из вароши, а турски чадори морали су се на брзо од вароши измаћи. Бомбардована је са стране од Куча, с мјеста Сјенице, а са стране од Пипера с Требача.

— *„Гл. Црногорца“* пише: „Њ. Св. књаз милостиво је пустио у слободу све заробљене Турке, наиме медунску посаду и све оне, који су у Арбанији и Херцеговини били заробљени, а задржао је само официре. Било их је лијепо виђети када су као једна војска, у реду кренули из Цетиња. Они су одавде у Жабљак а оданде ће ваљда у Подгорицу. Колико је заробљеницима угодно било на Цетињу виђело се најбоље по томе, што су се многи устезали ићи, а неки су се били и крили.“

„Од сриједе настала је јака зима. Пао је велики снијег, који се још не само у планине, него и у пољу држи.

— Из Скадра пишу „Гл. Црногорца“: „12. о. м. дошао је овдје Тајир-паша из Видина и пошао у Подгорицу на мјесто Ђеладин-паше. Од Скадрана пошло је досад свега 380 у војску, но и они сваки дан бјеже те их заптије ватају и опет воде у логор. Опет су пошле буљукбаше кроз цијелу Малесију, да купе војску, од сваке куће по једнога, но нико неће да им дође. Од како паде Медун, Турци су сасвим поражени и говори се да ће и Дервиш-паша бити збачен, а на његово мјесто да ће доћи Осман Нури-паша који је сада на српској граници. Што је војске у Подгорици, све је гладно, голо и босо. Сваки дан довозе вапори овамо по 150—200 болних и рањених. Овдје влада узела 16 великих кућа за хастахане (болнице), по у њих немогу још смјестити све рањенике. На грло Бојане дошла су два велика вапора, да носе рањенике. Данас је одавде послато 600. У битки гдје су погинули Ђеладин и Абди-паша, зна се још да су погинули и један миралај и три бимбаше.“

ПРЕГЛЕД НОВИНА.

„Руски Мир“ од 20. окт. поводом поднашања руског ултиматума порти, пише:

„Активна улога малене Србије приближује се крају; време је, давно је већ време да се та улога преда моћнијим рукама. Својим беспримерним самопрегорењем, коме нема равна у историји, својим нечувеним четири месечним отпором у отвореној борби са царевином, која се на далеко шири у три дела света и коју потпомаже најбогатија на свету поморска држава, прибрало је малено српско племе неувелу славу, коју последње неудаће још јаче и силније осветљују. Србија је удивила сву Јевропу, показав себе готово равносилном противницом целе Турске; предсказивање политичара о строгом рачунању са „бунтовничким вазалом“, показало се као ништавно хвалисање; а да није било енглеског злата и оружја, Турска би још и горе прошла.

Ствар, за коју је Србија тако драговољно принела толике, по њу огромне жртве, није специјално српска, него опште-словенска, дакле и руска ствар. Сваки Рус дужан је да се сећа тих жртава и њиховог великог значаја“. —

— Полузванични берлински дописник бечке **„Пол. Кореспонденције“** поводом одласка немачког посланика на руском двору Ђенерала Швајница у Ливадију, вели између осталог: „Наипосле *није могуће задржати* са свим природну *тежњу Русије за ушћем Дунава*, и ускрати јој слободан саобраћај са средиземним морем. Свака велика држава тежи за морем, тим великим народним путем; но та ће природна тежња да изазове злобу и распру међу народима. Ни Аустрија, ни Русија, ни Енглеска не могу предентовати на то, да свака између њих има искључно право на територију садање Турске; с тога треба да се сложе међу собом, која ће који део себи да узме, да се источно питање један пут реално-практички реши“.

— **„Руски Мир“** у 257. броју пише о српском рату:

„Свакако се на наше очи води борба, какве није било у светској повесници: малена кнежевина, која није већа од наше гуверније (округа), води рат са огромном државом која се распростире на три стране света. То је борба Давида са Голијатом. Србија, може се рећи, ступила је у бој с праћком и камењем. Вера у вишу правду, уздање у Русију и љубав према њезиној угњетеној браћи — то је једино оружје, којим се Србија надала да ће се изједначити неравне силе.

Створити из 400 редовних војника војску од 150.000 људи, држати се ш њом четири месеца против редовне и добро наоружане турске војске, истрајати у толиким жестоким и крвавим бојевима и задржати непријатеља све до сада да не продре у земљу — то је велика заслуга!“ —

— **„Глас Црногорца“** овако примећава на познату изјаву хрватских младенаца:

„Све нека живи, само не *српски народ*, коме ни Турчин немогаше ништа, али га сво хрватска младеж сбриса за вазда. Српски народ неће ни мало једити се на ову дјетињасту, раскалашну лудорију хрв. младежи, али из љубави према братском народу хрватском, молиће се богу, да исцјели ум „хрватске младежи“ и да учитељи њихови успију облагородити им срца и усадити у њих здраве науке и свјести.

ДОПИСИ.

(Т. С. В.) Беч, 8. нов. п. р. (*Дебата о источном питању у бечком рајхсрату. Трећи дан. Хрватизам под шотентором.*) 7. новембра завршена је дебата о источном питању. Последњи су говорили и то као генерални (главни) говорници у име десница *патер Грајтер*, а у име левице вођа либералаца *др. Хербст*.

Патер Грајтер пре свега је клирикалац, затим федералиста а тек затим Немац. Ова његова карактеристика као политичар, карактерише уједно и говор, што га је држао приликом дебате о источном питању. Научен на придиковање по сеоским црквама у Тиролској, он је искрен до крајности и никако да се је могао до данас научити парламентарном понашању и такту, што се у осталом и о дру Гискри не може тврдити. Но Грајтер је зато ипак радо слушан говорник, и то баш своје искрености ради, којом ће противнику свом, па ма овај и министар био, истину у брк рећи.

Грајтер је пре свега осудио унутарњу политику уставоверада, доказујући да је ова повод и несигурности и неодлучности, која се примећава и на спољној политици. Говорник је за анексију — он је шта више најодлучнији анексиоиста, јер — као што он сам вели — Босна је провинција, која је некада била део Угарске, односно Хрватске. Позивајући се на прагматичну санкцију и на заклетву, што је при крунисању полажу, краљеви угарски, носилац круне Стеванове не само да има проширити границе државе и опет освојити, што је некада припадало овој држави, него је шта више и дужност његова, а тим већма, што као цар аустријски баш треба да умножи провинције своје а тим да увелича државу. Као што се види, господин Грајтер ставио се на врло клизаво земљиште, кад је бранио, шта више кад је препоручио анексију по што по то. Тако је он говорио, а шта је при том мислио, то је друга ствар. Као федералцу — а ово су прави аргументи, но које није спомено — њему је стало до анексије, пошто ће тим држава једну провинцију више задобити, ко ј ће такође хтети федералистичну владавину; а као клирикалцу, као преверном сину римског папе, њему је још већма стало за анексијом, пошто се нада, да ће се босанским католицима оснажити елеменат католички, а да ће и православни и мухамедовци под упливом католичких фратрова, са којима Грајтер у тесној свези стоји, да ће велимо, помоћу њиховом те изгубљене душе опет повратити у крило блажене матере цркве. Ово иначе не би рекли, јер би сматрати могли као предпоставку с наше стране, али ће нас у тој сумњи нашој убедити оно што је патер Грајтер за тим говорио.

Патер Грајтер казао је, да постоје три велике странке. Прва је омладинска странка, која жели ујединити Српство и установити српско царство. Ово је — рече Грајтер — велика завера, којој припадају и оностранi, али већим делом овостранi Срби. Друга је странка југославенска, која хоће да установи југославенско царство, знајући да иначе нити би се Хрват са Србином, нити Бугарин са обојицом сложити могао. Ова је странка малена. А трећа је странка хрватска, која стављајући се на становиште хисторичко тежи за уједињењем хрватског народа, тежи за великом хрватском краљевином, тежи дакле за анексијом Босне и Херцеговине, и ово је — тако рече патер Грајтер — права аустријска странка, не само, што је највећа, него што се њезини интереси саударају са интересима аустријским, што је потраживање ове странке оправдано из оних истих разлога, из којих Аустрија жели и треба да жели анексију. Ове су провинције биле некада хрватске, дакле треба опет да буду хрватске, а пошто је цар аустријски краљ хрвртски, то сљедује да ове провинције треба да буду аустријске. То је логика господина Грајтера, и у томе лежи — за што је Грајтер за анексију. Но варали би се, кад би мислили, да је то изишло из главе Грајтерове, јер неможемо претпоставити у њега хрватске тенденције. У Тиролским брдима зна се за тенденције аустријске, зна се за жеље рим-

ске, али тенденције „велико-хрватизма“ тешко да су познате тиролским сељацима. Ми бар нисмо чули да су ови честитали „хрватским младенцима“ на фулминантној и збиља хрватском свеучилишту „достојној“ изјави.

Просто да кажемо — ово беше инфлуенција г. Павлиновића, који се такође био јавио да говори али му решење мајоритета да се заврши дебата, осујети намеру његову. Тако је он у последњем тренутку своје назоре протурио у говору Грајтеровом, који је опет једва дочекао, да би могао тим боље дати израза жудњи својој за анексијом провинције једне, у којој има и католика а чије ће остало становништво давати материјала за католичке експерименте једномишљеника Грајтерових. Тако се слизаше хрватизам и католицизам један с другим под фирмом аустријацизма и патријотизма. За сада ово бележимо, али ћемо се на ову ствар — пошто је одвећ важна — и опет повратити и том приликом свом мнењу о тој алијансији и о тенденцији њезиној крепчија израза дати, но што смо то данас учинити могли. Нећу да пропустим и то да споменем, да је Грајтер узео у обрану Родића, доказујући да није „омладинац.“ Ми не би имали ништа против ове обране, али нам и она одвећ носи на челу знамење „Народног Листа“ те смо тако слободни и овом приликом изрећи, да су ово и истина бог биле речи Грајтерове, ал никако мисли његове. Једном речју, говор изгледао нам у неким стварима доста налик на изјаву „хрватских младенаца.“ Не беше ни једне речи, која би спомињала за слободу бореће се Српство, не беше ту ни једне речи, којом би се одбила противничка погрда на Србију и Црну Гору па ни на устанике, — баш као год оно у изјави загребачких младенаца. Не беше ту пламтећих речи Вошњака и Фандерлика, који јуначки стадоше на браник за слободу борећих се Срба.

Хербст, који је говорио после Грајтера, нагласио је, да не жели акцију, ал да је противан и начелу мира по што по то, јер нити је прво потребно ни целисходно, нити је друго могуће. Одбивши Грајтера пређе на саму ствар, т. ј. на предмет ове дебате, а тај по мнењу Хербстовом не толико источно питање само по себи, колико одговор министарства на интерпелацију о источном питању. Побијајући назоре грофа Хохенварта и доказујући да по уставу посланичке куће пристоји право упливисати и на спољну политику, говорник је о тој теми говорио сат и по исцрпив је савршено. И тако се заврши дебата, која је трајала три дани, не имајући друга успеха, до тога, што смо сазнали шта која странка, шта који људи мисле.

Највеће користи имаће од ове дебате не Аустрија, па ни ми који смо сазнали много којешта, што иначе не би, него они, који на сваки корак Аустрије мотре, који, ако су јој и савезници само о томе мисле и на томе раде, да се њоме користе, а тај ће им посао бити олакшан сада, после ове дебате, кад је сваки од говорника, припадао он ма чијој странци, — најтајније своје мисли изрекао. Највеће користи имаће од ове дебате — Бизмарк и Горчаков, јер ће сада извесно знати шта се у ком кругу мисли, шта која странка ради. Они ће видити из ове дебате хаотично стање, које влада како у унутарњој тако и спољној политици Аустрије, они ће видити грдну несагласност, која влада у постизавању циљи, видиће конфузију која је овладала, и немогућност, да се у оваким околностима што изведе. Они ће видити са једне стране одлучну жељу за миром, начело мира ма по коју цену а видиће и други екстрем који хоће анексију, који хоће да шири пропаганду за панизам. Они ће знати сада на чему су и према томе ће се оба канцелара владати.

Схваћајући дакле озбиљан положај, ми Аустрији, ако хоћемо да смо патриоте, само желити морамо да се окане сваке акције и анексије, којим би узалудно трошила снагу а само за љубав другоме. А тим више што је ова дебата о источном питању све слабости њезине изнела на видело и немогућност остварења планова оних, који хоће анексију. Сваки таки покушај био би грех према самој држави, јер би био од врло хрђавих последица. Ако се Аустрија — и у том смо још већма убеђени после дебате о источном питању — ако се Аустрија ограничи на миран унутарњи рад, њу нити хоће, нити може ко узнемиривати, и она се може и даље развијати, но ако се полакоми и пође за идејама анексиониста, њој би грозила опасност баш с оне стране, за коју мисли да јој је пријатељски одана, јер није сваки савезник и пријатељ, а то би требали аустријски државници да знају из искуства, јер такових је савезника имала и онда кад је радила: „pour le roi de Prusse“!

НОВИ САД, 1. новембра. Да наш свет види, каква је силна љубав завладала између Мађара и Турака, ево ћемо ово навести:

„Хон“ јавља у свом 269. броју, да је из Цариграда на мађарску академију знанствености (у место на универзитет) на француском језику брзојав стигао, који овако гласи:

(Наслов: управитељу академије.) „У Пери 8. новембра. Господине! У сљед сродства и пријатељства, које постоји између ова два народа нисмо се ни посумњали на братско саучешће наших мађарских пријатеља. Неодељиви интереси, који се тичу два народа изискују импозантну потврду. Држимо за једну од најсветијих наших дужности, да све учинимо за постигнуће циљи. Пријатељство, које нам племенити Мађари у овом одсудном часу указују, остаће код Османлија у вечитој успомени. Цео народ хита, да обнови потврду живог свог признавања и ми молимо вас господине управитељу, да би овај искрен израз наше захвалности до знања ставила наклоњеном и племенитом мађарском народу. Живили Мађари! Живили верни пријатељи и савезници Османлија! —

Османлије.“

— „С. Пет. Вјед.“ јављају, да је *буџет* војног министарства руског за ову годину *умножен* напрема предрачуњеној своти *са 70 милијуна рубаља*. Осим тога јављају руске новине, да се у Русији на све стране оружа војска, утврђују градови и пристаништа и у опште чине нужне спреме за рат.

— 15. октобра вратила се *енглеска експедиција* што је пре седамнаест месеца под управом капетана Нерса послана била на северни пол. Експедиција је дошла до 83-ћег степена, а дотле још није нико допро. По казивању капетана Нерса није могуће даље приближити се северном полу, и то због ужасне хладноће и због неописано грдних ледених саната, које изгледају као какве горостасне планине, те су по томе непроходне.

У *„Гласу Црногорца“* читамо ово: Цетиње, 16. октобра. — 10. о. м. обављено је у Биограду крштење прворођенога и наслједника Њ. Св. књаза Милана. Њ. Св. књаз Милан телеграфски је известио Њ. Св. књаза Николу о овој радосној свечаности. Врло нам је мило, да смо у стању нашем свијету саопштити како тај телеграм тако и телеграфски одговор нашега свијетлог господара, јер право братско и народно осјећање нашијех свјетлијех владалаца, изражено у њима, преиспуниће сва родољупска срца највећом радошћу. Телеграми гласе:

Његовој Свјетлости књазу Николи I.

Хитим да подјелим с Вашом Свјетлости једну моју породичну радост, обављено крштење мога сина. Дато му је име Његовога Августјејшега кума, цара Александра, кога је имао част заступати његов овђе дипломатски агент г. Карцов. Да би Бог дао, да наша љубав, слога и одушевљење за општу ствар Српства пређе, Свјетли брате, и на нашу дјецу. — *Милан М. Обреновић.*

„Његовој Свјетлости књазу српском Милану М. Обреновићу IV.

Са раздашњим учествовањем у свакој радости Вашој најсрдачније Вам честитам крштење Вашега престолонаслједника. Нека би свемогући испунио нашу очинску жељу, да Александар с Данилом сретно узрасте у нашој љубави и слози и да они, браћа по положају, позиву и духовном сродству, братски и сложно узраде и доврше, за срећу народа нашега, што ми не доспјесмо извршити. *Никола.*“

Исти дан честитао је књаз Милан књазу Николи предају Медуна овим телеграмом:

„Његовој Свјетлости књазу црногорском Николи I.

Глас да се Медун предао Вашој храброј војсци нашао је и у мом срцу најрадоснијег одјека. Најсрдачније честитам Вашој Свјетлости тај нови успјех, који означава још један корак напрјед заједничком предузећу народног ослобођења. Живила ваша свјетлост на челу јуначке црногорске војске. — *Милан М. Обреновић.*

Његова Свјетлост књаз Никола послао је одмах овај одговор:

„Његовој Свјетлости књазу српском Милану М. Обреновићу VI.

Радости честитање, које ми изјављујете поводом освојења турскога града Медуна, сматрам изразом узајамног одушевљеног осјећања, којем су наше братске војске испуњене. Ја вам срдачно захваљујем на томе и Боже дај, да скорим узмогнемо један другоме братски руку стиснути и честитати срећу народа нашега. — *Никола.*“

— У Чешкој се покреће народ, те поједини срезови износе на јавност ову изјаву: „Тачно познавајући политично убеђење одлучне већине овог среза овим дајемо израза нашем назору: а) да се може одговорити интересима културе и напретка при решењу источног питања само подпуним ослобођењем хришћанских народа од турског ига и образовање самосталних држава на балканском полуотоку; б) да се корист монархије и династије само у тесном савезу између Русије и Аустрије очувати може.“

НОВИЈЕ.

„Будапешт. кор.“ јављају из Београда, да је Черњајев обећао, да ће се у Русији лично заузети за помоћ далеко већу, но што је досадања била. Влада нека међу тим све употреби, како ће преустројити војску и снабдети је с нужним потребама. О миру нека се сад и немисли.

— Из *Београда* јављају, да је српска влада званично саопштила заступницима велесила, да је Турска употребљавала експлозивне кугле. Једно черкеско одељење опљачкало је Табаковац, покрај свег тог, што је примирје. — Српски и турски заступници у демаркацијоној комисији добили су саветујући глас.

— Из *Београда* јављају, да је кнез Василчиков известио Черњајева да га је добротворни комитет у Петрограду једногласно за свог почасног члана изабрао. Између Черњајева и српских министара влада најпотпунији споразум.

— *Са Цетиња* јављају, да руски ђенерални конзул Јонин кнеза Николу подупире у смеру, да овај потражи као интегрујући део Црне Горе *целу Херцеговину, хришћанску Арбанашку, и део с ове стране скадарског језера са земљиштем од Бара до Спича.*

— Из *Цариграда* брзојављају под 28. октобром: Порта је дала на знање посланицима, да се њезин закључак, којим је забранила улажење лађа ноћу у Дарданеле и у Воспор за сада тиче само поштанских пакетних лађа.

— Из *Беча* извештавају, да је порти од стране сила пријатељска, али озбиљна опомена учињена противу ограничења употребе парних лађа у Дарданелима.

— Из *Букурешта* јављају: Комора је одобрила захтев ратног министра, да се резерве дуже задрже под оружјем, но што то закон о вежбању војске прописује.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

За 14 дана излази извесно из штампе у **15.000** ком. велики илустровани календар

„ОРАО“ ЗА 1877.

са **48 слика** а стоји само **50 нов. или 1 динар.**

Што календар није досада изишао до тога је, што смо битку на Вучјем долу и битку под Рогаме дали нарочито цртати од словенског уметника и очекивали на слике генерала Комарова и пуковника Деспотовића, које сад добисмо из Петрограда те допуснисмо календар на **48 слика** а цену остависмо стару **напредно јефтину**.

Колико публика уважава ову тежњу што прегосмо да нам календар буде и јефтин, а највећи, најлепши и најсавршенији, види се отуда, што је на први позив наш само из 87 места поручено до сада

10.156 комада

а „Орао“ се узимље у неки 300 и више места само у Аустро-Угарској.

С тога молимо поручиоце да се **пожуре** са наручбинама **док траје још ово прво издање** те да би се и ми могли да разазнамо, колико комада да штампамо у другом издању.

Поручује се за готов у напред послат новац рабатом од 25% на више од 10 ком., поштанским поузећем пак и у коми он са рабатом од 20%. Наручбине се управљају из Србије искључиво на књижару В. Валожића у Београд, из Боке Которске на г. Спиру Петровића у Котору, из Далмације на све славенске књижаре у градовима, како је коме наручније, из Црне Горе на „уредн. Гласа Црногорца“ на Цетињу, из осталих крајева на пописанога у Нови Сад.

СТЕВАН В. ПОПОВИЋ,
уредник и издавач „Орла.“

У књижари Фрање Штиглера у Новом Саду до који дан изаћи ће и продаваће се

ВЕЛИКИ СРПСКИ НАРОДНИ

КАЛЕНДАР

(пређашњи ГОДИШЊАК)

за годину 1877. (са сликама)

УРЕЂУЈЕ А. САНДИЋ.

Садржај је књизи овој:

У I. делу (календарском): Пасхалија. — Шта значе имена и бројеви пасхалије. — Непокретни празници и свеци. — Покретни празници и свеци. — Годишња времена. — Мене времена по менама месеца. — Небески знаци. — Шта значе ови знаци. — Месечни знаци и шта значе. — Дванаест-месечни, по датуму свецеслов по старом и новом календару. — Уза сваки месец додате су са стране мене месеца — гатање о времену — шта се ради тога месеца — простачка предсказања о времену — рађање и залаз сунца. — Планета владарка (1877 године, опис сунца.) — Помрчења сунца и месеца. —

У II. делу (поука и забава): Знамените године опште. — Знамените године српске. — Таблица, по којој се може сат удесити по правоме (по сунцу) подне. — Знаменити дани српски, који 1877. падају у дане недељне. — Народне и земаљске светковине. — Земље и владари. — Српски црквени великодостојници. — Српска богословска школа у Срем. Карловцих. — Српске вел. гимназије у Новом Саду и у Срем. Карловцих. — Српски заводи у Новоме Саду. — **О ветру и по томе о киши**, чланак проф. Андрије Матића. — **Барјактар Бојана**, приповетка (из устанка херцеговачког 1875) од Панте Поповића. — **Пас**, природословна поука од проф. —н. — **О куповном брашну**, поука од др. Ђ. Н. — **Тук на лук**, шаљива приповетка од ъ. — **Како ваља воће брати** поука од др. Ђ. Н. — **Црква Ђурђана**, песма (легенда) од Мите Поповића. — **Песма киселој чорби и песма чутури.** — **Белешке.** — **Вашари.** — **Огласи.** — **Календар велике лутрије** 1877. — Шкале за белеге (штемиле) и т. д.

Календар овај наставак је пређашњем „Годишњаку,“ и по томе је од најстаријих и до селе највећма у народу распрострутих календара српских. Књига је ова, као што се по садржају види, удешена за народ и намењена баш већини српског народа.

Књизи су додате три велике слике из данашњег српско-турског рата: Битка на Бабиној Глави. — Битка на Рогамима. — и (насловна слика) Мостар у Херцеговини с описом заједно.

Цена је календару овом (који износи 4 и по велика или 9 обичних табака, на великом кварт-формату) **35 новчића** с таблицама уза сваки месец за рачун и белешке, а **30 новчића** без тих таблице.

100 комади с таблицама **27 фор.** а. вр.
100 „ без таблица **22 фор.** „ „

Наручбине прима и тачно ће их извршити потписана У Новом Саду, почетком новембра 1876.

књижара
ФРАЊЕ ШТИГЛЕРА
у владикиној (Платоновој) кући до српске саборне цркве.

У српској народној задружној штампарији
У НОВОМЕ САДУ,
могу се добити:

ПЕСМЕ дра Лазе Костића; књига I. и II. по 1 ф. 80 н.
РУЂИН, роман Ивана Тургењева са сликом писчевом, превео Владан Арсенијевић; по 60 н.
СЕОСКИ НАТАРОШ написао Панта Поповић, 40 н.

Ко поручи на више од ових књига добиће књижарски рабат 25%.

РЕД ПЛОВИДБЕ

из Новог Сада од 20. окт. 1876. почевши.

У Земун и Београд: уторником, средом, петком и суботом у 1/3 3 сата по подне.

У Тител, Земун, Београд и Оршаву: средом у 1/2 3 сата по подне.

У Пешту: недељом, уторником, петком, и суботом у 5 сати по подне.

У Новом Саду 20. окт. 1876. ОПРАВНИШТВО.

Курз бечке берзе 1. (13. нов.)

5% металици	61 75
5% народног зајма	66 80
Државни зајам од 1860 г.	109 75
Акције банчине	837.—
Кредитне акције	143.90
Лондон	124.55
Угарске разтеретнице	75 25
Темишварске разтеретнице	74.75
Ердељске разтеретнице	74.75
Хрватско-славонске разтеретнице	84.—
Сребро	118 40
Ц. кр. дукати	5.99
Наполеондори	9.95
	61.15

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Код доленодписате задруге отворено је од 1. јануара 1877. по р. кал. место благајника с годишњом платом од 400 ф.

Од истог захтева се да при наступању овог звања положи јамчевину у износу годишње плате, да има знања у књиговодству, српском и немачком језику.

Потражатељи нека своје молбенице до 15. декембра о. г. пошаљу на

УПРАВУ
„српске задруге за међусобно помагање и штедњу“ у Митровици.
1—3

ОБЗНАНА.

Од стране властелиске управе у Каменици овим се ставља до обштега знања, да ће се сљедећи предмети под закуп издати на 1. евентуално на 3 године.

1, Право точења пића у Каменици од 1. фебруара 1877.

2. Попаша у великој и малој аги од 1. јануара 1877.

3. Попаша у риту Беочинском 222 јутра а 2000 кв. фати великом од 1. јануара 1877. с тим, да ће властелинство од ове попаше 40 јутара за своју корист изставити гди буде хтело.

4. Беочински пашњак 78. јутара велики а 1200 кв. фати јутро од 1. јануара 1877. Услови под којим ће се ови предмети под закуп издати, могу се сваки дан у властелинској писарни у Каменици прегледати.

Сви они дакле, који би од ови предмета што у закуп узети хтели, упућују се, да своје писмене оферте до 26. новембра 1876 пошљу под адресом: Graf Karacsonyi, Central-Kanzellei im Palais Ofen.

У Каменици 8. новем. 1876 год.

3—3 УПРАВА ВЛАСТЕЛИНСТВА.

ОГЛАС.

За црк. певца, фамилијаза или црк. послужитеља препоручује се један, који се за та места способан сматра.

Обратити се ваља на пошту у Руми број 50 poste restante. 3—3

ОГЛАС.

Петровоселска црквена општина издаваће у недељу 31. октобра о. г. после подне залишну парохијалну сесију на три године под аренду.

Услови могу се увидети код православне општине.

Петрово-Село 23 октобра 1876. 3—3

У сомборском варошком воћњаку.

По лањском каталогу, који и сад важи, има 146 врсти јабука, 167 врсти крушака, 50 врсти бресака, 32 врсти кајсија, 60 врсти трешања и вишања, 40 врсти шљива, више врсти винових лоза, и за украс служећи дрва и шипрага.

Каламци од 2 и више година могу се по цени од 30 и 40 новчића, а виновских лоза са кореном, и за украс служећи дрва и шипрага по јевтиној цени добити.

Наручбине управљају се на варошки баштовански одбор у Сомбору. 2—3

МУШКИ КАПУТА

ЗА ГОСПЕ

могу се добити само код

БЕРНХАРДА ФИШЕРА

У НОВОМ САДУ.

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију.“ Српска народна задружна штампарија.